83
ΧΡΟΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΑΟΥΣΒΙΤΣ

ΠΟΤΕ
ΞΑΝΑ

Πορεία Μνήμης

Κυριακή **15 Μαρτίου 2026**
Αφετηρία: **Πλατεία Ελευθερίας**
Ώρα: **11:30**

83 χρόνια... Ποτέ ξανά

Στις 15 Μαρτίου του ’43 από τον παλιό σταθμό ξεκίνησε το πρώτο τρένο για το Άουσβιτς-Μπίρκεναου. Το τρένο είχε 30 βαγόνια, για να μεταφέρουν οκτώ άλογα το καθένα. Σε κάθε βαγόνι στοιβάχτηκαν με τη βία 80 άνθρωποι.

Χωρίς νερό. Χωρίς τίποτα. Ο ένας πάνω στον άλλον. Γέροι, γυναίκες, άντρες, παιδιά, βρέφη, ετοιμοθάνατοι, ετοιμόγεννες, λεχώνες. Κατοικούσαν όλοι σε τέσσερις δρόμους. Πίσω από αυτόν τον τοίχο. Υπάρχουν ακόμη, με ονόματα αλλαγμένα. Ήταν ο συνοικισμός Βαρόνου Χιρς. Ήταν άνθρωποι φτωχοί, εργάτες, πλανόδιοι, άνεργοι, χήρες, ανήλικα παιδιά. Οι μισοί κάτοικοι ήταν ανήλικα παιδιά.

Σ’ αυτούς τους δρόμους ζούσαν 120 άντρες που είχαν πολεμήσει στην Αλβανία, με τη στολή του Έλληνα στρατιώτη. Ένας στους τέσσερις γύρισαν τραυματίες. Μερικοί ακρωτηριασμένοι. Σ’ αυτούς τους δρόμους ζούσαν 100 χήρες που έσερναν μαζί τους παιδιά και μπόγους.

Όταν ο συνοικισμός Βαρόνου Χιρς άδειασε, οι Γερμανοί μετέφεραν στα άδεια δωμάτιά του άλλους Εβραίους. Ήταν οι Εβραίοι από το συνοικισμό Στασιόν Τσίκο. Ακόμη πιο φτωχοί. Ζούσαν σε παράγκες και κατοικίες αυτοσχέδιες, ανάμεσα στο σταθμό και το Βαρδάρη. Από αυτό εδώ το σημείο, 80 άτομα σε κάθε βαγόνι, οι κάτοικοι του Στασιόν Τσίκο μεταφέρθηκαν σαν σήμερα στο Άουσβιτς. Ύστερα, στα άδεια δωμάτια του Βαρόνου Χιρς μεταφέρθηκαν με τη βία εργάτες, γέροι, άνεργοι και νοικοκυρές, παιδιά και έφηβοι από το Ρεζί Βαρδάρ. Που σήμερα το λέμε Ξηροκρήνη. Φορτώθηκαν κι αυτοί στα τρένα με τη βία από αυτό εδώ το σημείο.

Έτσι, ένας προς έναν μεταφέρθηκαν εδώ οι Εβραίοι από όλους τους συνοικισμούς της πόλης και στάλθηκαν για να πεθάνουν στο Άουσβιτς.

Είμαστε εδώ για να φωνάξουμε τα ξεχασμένα ονόματά τους.

Είμαστε εδώ για να τιμήσουμε τη θολή μνήμη τους.

Είμαστε εδώ για να διατηρήσουμε τη μνήμη τους.

Είμαστε εδώ για να θυμήσουμε ότι ο θάνατος τόσων αθώων ανθρώπων δεν ήταν τυχαίο γεγονός.

Οι άνθρωποι αυτοί κατηγορήθηκαν ότι ήταν η ρίζα κάθε κακού. Πολιτικές δυνάμεις τους κατηγόρησαν ότι ήταν η ρίζα κάθε κακού. Εκατομμύρια Γερμανοί πείστηκαν ότι οι Εβραίοι ήταν η ρίζα κάθε κακού. Εκατομμύρια Ευρωπαίοι ανέχτηκαν χιλιάδες Βαρόνου Χιρς, χιλιάδες Στασιόν Τσίκο, χιλιάδες Ρεζί Βαρδάρ. Αυτή η ανοχή επέτρεψε το τεράστιο έγκλημα.

Τιμούμε τη μνήμη των θυμάτων σημαίνει καμία ανοχή.

Καμία ανοχή, καμία αδιαφορία.

Αυτό ας σκεφτούμε, κάνοντας ενός λεπτού σιγή.

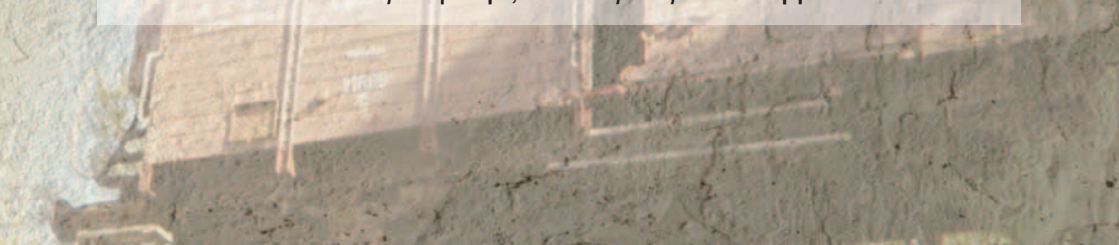

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Στέλιος Αγγελούδης, Δήμαρχος Θεσσαλονίκης

Δαυίδ Σαλτιέλ, Πρόεδρος του Κεντρικού Ισραηλιτικού Συμβουλίου Ελλάδος της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης και του Μουσείου Ολοκαυτώματος Ελλάδος

Ιάκωβος Μιχαηλίδης, Αντιπρύτανης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Ταμπακούδης, Αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Σταμάτιος Αγγελόπουλος, Πρύτανης Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος

Αφηγήσεις κειμένων
Φωτεινή Τιμοθέου, Ηθοποιός

Μουσικό Μέρος
Μαριάντζελα Χατζησταματίου, Σοπράνο

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

«Πες μου», ντοκιμαντέρ του Νίκου Μεγγρέλη

Σάββατο 14 Μαρτίου 2026, 21:00

Αποθήκη 1, Λιμάνι, Αίθουσα Τζον Κασσαβέτης, 28ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

«Η τέχνη της μνήμης» της Αννέτας Παπαθανασίου

Κυριακή 15 Μαρτίου 2026, 19:00

Προβολή της ταινίας, αίθουσα Allatini-Dassault, Είσοδος Ελεύθερη

Σε συνεργασία με το Γενικό Προξενείο της Γαλλίας και το Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης

Παράσταση-ντοκιμαντέρ «96%» του Πρόδρομο Τσινικόρη

5-22 Μαρτίου 2026

Θέατρο Αμαλία, Αμαλίας 71, από 5 έως 22 Μαρτίου 2026

Πέμπτη με Σάββατο στις 21:00

Κυριακή στις 20:00

Η παράσταση αποτελεί παράλληλη εκδήλωση του 28ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

Τιμώντας τους τελευταίους επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος
Άρτεμις Αλκαλάη, εικαστικός

Συνάντησα συνολικά 69 επιζώντες Έλληνες, στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ήθελα να βγάλω τους επιζήσαντες του Ολοκαυτώματος από την ανωνυμία των αριθμών και να τους μετατρέψω σε πρόσωπα με ταυτότητα, αναγνωρίσιμα και οικεία. Η ελπίδα μας είναι ο κόσμος να γνωρίσει αυτό το μοναδικό γεγονός στην ιστορία της ανθρωπότητας... Για μένα, αυτή η ημέρα είναι μια δικαίωση για αυτούς που χάθηκαν. Είναι μια ανάγκη να αναφέρονται τα δεινά τους, η παρουσία τους και η συνεισφορά τους στην ανθρωπότητα. Αυτό συνιστά τη μνήμη.

Οι περισσότεροι άνθρωποι της γενιάς μου μάθαμε τα περισσότερα από τους παππούδες, οι οποίοι συχνά δεν μετέδιδαν τις εμπειρίες τους στα παιδιά τους, αλλά τις εμπιστεύονταν στα εγγόνια τους. Κάπως έτσι αρχίσαμε να συνθέτουμε την ιστορία, και σταδιακά, μέσα από αναγνώσματα, ταινίες και την τηλεόραση, εμπλουτίσαμε τις γνώσεις μας. Πιστεύω πως είναι μια γνώση την οποία οφείλουμε να ερευνήσουμε και να τοποθετηθούμε απέναντί της. Είναι ενδιαφέρον πως ο καθένας διαχειρίζεται το τραύμα διαφορετικά. Έχω δει συγγενείς να χαϊδεύουν τις φωτογραφίες, να τις αγγίζουν με τόση στοργή, σαν να είναι ο ίδιος ο άνθρωπός τους εκεί.

Ταξίδεψα και συνάντησα κόσμο στη Θεσσαλονίκη, στη Λάρισα, στον Βόλο, στη Ρόδο, στην Κέρκυρα αλλά και στο εξωτερικό στις χώρες όπου μετανάστευσαν μετά τον πόλεμο. Συχνά πήγαινα συστημένη από φίλους ή συγγενείς και από κοινοτικούς φορείς οπότε καταρχάς με εμπιστεύονταν. Όταν βλέπετε έναν ηλικιωμένο άνθρωπο, που θα μπορούσε να είναι η θεία σας ή ο γείτονάς σας, να φέρει το τατουάζ των στρατοπέδων, η ιστορία αποκτά πρόσωπο.

Για εμένα, ο στόχος ήταν να φτάσω στον πυρήνα, να πάρω το απόσταγμα της σοφίας τους, να κατανοήσω την αντοχή τους. Αυτή η συγκλονιστική επαφή με μεταμόρφωσε ριζικά, ένιωσα βαθιά τον άλλο, άλλαξε τον τρόπο που ιεραρχώ τα πράγματα στην ζωή μου. Είμαι ειλικρινά ευγνώμων σ' αυτούς τους ανθρώπους και στις οικογένειές τους.

Θυμάμαι έναν επιζώντα που μας ζήτησε να κρατήσει τη φωτογραφία του στα χέρια του και να την κοιτάξει κατάματα, όπως κοιτάζεται κανείς στον καθρέφτη. Εκεί κατάλαβα πόσο δυνατή είναι η εικόνα. Στον δημόσιο χώρο, η φωτογραφία αποκτά μια μνημειακή διάσταση, γίνεται μια καταγραφή που χαράζεται στο παρόν και το μέλλον.

Η εποχή των πρωτογενών μαρτυριών έχει πλέον τελειώσει. Περνάμε στην εποχή της μεταμνήμης, όπου η πληροφορία έρχεται διαμεσολαβημένη από τις επόμενες γενιές. Είναι μια διαφορετική, αλλά εξίσου σημαντική μορφή μνήμης.